

OBSAH

Upozornění / 15

PRVNÍ ČÁST. CESTA KE SLÁVĚ (1860–1897)

I. Školní roky (1860–1878) / 19

Objevování světa a sebe samého / 20

Roky na Vídeňské konzervatoři / 22

S kým se přátelil a ke komu vzhlížel / 24

Mezi Brahmssem a Brucknerem / 25

Opus 1: *Píseň žalobná*, tak brzy... / 27

II. Přejídné roky. Bad Hall, Lublaň, Olomouc (1878–1883) / 29

Vratké postavení a první nešťastná láska... / 29

Socialista a vegetarián / 31

Operetním dirigentem v Bad Hallu / 33

Lublaň: padesát představení / 35

Olomouc: začátky slavného dirigenta / 36

„Mistr zemřel!“ / 38

Obětavá a odříkavá péče o sourozence / 40

Mahlerova duchovní, literární a filozofická rodina / 41

III. Kassel. Nezbytná zkušenost (1883–1885) / 43

Kázeň a byrokracie / 44

Johanna Richterová a *Písně potulného tovaryše* / 46

Mendelssohnův *Paulus* na kasselském festivalu / 48

IV. Praha a Lipsko. První velké divadelní úspěchy (1885–1888) / 51

Praha: Mozart a Wagner / 51

Bitva s učitelkou baletu / 54

Lipsko. Soupeření s Nikischem / 56

Mahler zastupuje prvního kapelníka. Třináct různých oper v jediném měsíci / 59

Tři Pintové / 61

Seznámení s Richardem Straussem / 62

Objev sbírky *Chlapcův kouzelný roh*. Marion Weberová / 63

Zrození *První symfonie* / 66

Tryzna (Totenfeier). Poslední pobyt v Praze / 68

V. Budapešť. *První symfonie* (1888–1891) / 71

Neomezené pravomoci při reorganizaci Opery / 72

Prsten Nibelungův v maďarštině / 72

Smrt rodičů a Poldi / 75

První uvedení *Symfonické básně* / 78

Zárodky roztržky / 79

Natalie / 82

Lilli Lehmannová a Brahms / 83

„Příchod intendanta znamená de facto odchod ředitele“ / 84

VI. Hamburk. *Druhá a Třetí symfonie* (1891–1897) / 87

V moci dvorního rady Polliniho / 87

Triumfy u obecnstva a rodinné starosti / 89

První sezona (1891–1892). Bayreuth v Hamburku / 91

Bülow a *Tryzna* (Totenfeier) / 92

Humoresky / 93

Wagnerovská sezona v Londýně / 95

Druhá sezona v Hamburku (1892–1893). *Druhá symfonie* / 96

„Pygmalionu hamburské Opery“ / 99

„Symfonie budoucnosti“ / 100

Třetí sezona (1893–1894). *Titan* v Hamburku / 102

Jak Mahler zkoušel *Titana* / 103

Bülowova smrt a Klopstockův chorál / 106

Čtvrtá sezona v Hamburku (1894–1895). Dokončení *Druhé symfonie* / 109

Mahler očima Bruna Waltera / 110

Mahlerovo postavení v Hamburku / 112

„Zástup protivníků a zlehčovatelů“ / 114

Ottova smrt / 115

„Co mi vyprávějí květiny...“ / 116

Anna Mildenburgová / 118

Mahlerův každodenní život / 120

První uvedení celé *Druhé symfonie* v Berlíně / 121

Citové bouře a berlínská zklamání / 124

Třetí symfonie, „moje nejlepší a nejvyzrálejší dílo“ / 127

Bude nutné odejít z Hamburku? / 131

Mahlerova výpověď / 133

První mezinárodní turné mistra dirigenta / 134

Vídeň na obzoru / 137

DRUHÁ ČÁST. VÍDEŇ (1897–1907)

VII. Vídeň: moc a sláva (1897–1899) / 143

Vídeň, město hudby / 143

Mahler a Hans Richter / 145

Triumfální debut s *Lohengrinem* / 146

Rekonvalescence ve Steinachu a Annin návrat / 148

Rychlý vzestup nového ředitele / 149

Obnovení vlády pevné ruky / 151

První inscenace a nová díla / 153

Počátky veřejného uznání pro skladatele Mahlera / 159

První boje v Opeře / 160

Obrozený *Prsten Nibelungův* / 161

V čele filharmonie / 162

Čarostřelec a *Donna Diana* / 164

Nové protižidovské tažení / 166

Druhá symfonie v Lutychu a ve Vídni / 167

Cosimin hněv / 170

VIII. Přelom Mahlerova života. *Čtvrtá symfonie* (1899–1900) / 173

Válčení s intendanturou / 173

Čtvrtá symfonie v letní dílně / 174

Démon a *Mistři pěvci* / 178

Předposlední filharmonická sezona / 179

Nové útoky. Richterův odchod / 181

Románek se Selmou Kurzovou / 183

Skandál kolem Beethovenovy *Deváté symfonie* / 185

Od *Prstenu Nibelungova* ke *Carmen* / 187

Vídeňští filharmonici v Paříži / 190

Čtvrtá symfonie. Maiernigg, přelom Mahlerova tvůrčího života / 192

IX. Poslední roky samoty. *Pátá symfonie* a *Rückertovy písně* (1900–1901) / 197

Rehabilitované *Così fan tutte*... Zásadní reformy / 197

Konečně nesporné vítězství *Druhé symfonie* v Mnichově / 199

Premiéra *Písně žalobné* / 202

Hemoroidální krvácení a trpká rekonvalescence / 204

Tvůrčí vzplanutí v Maierniggu / 209

Bratrské styky s Richardem Straussem / 211

Těžké začátky Bruna Waltera ve Vídni / 212

Světová premiéra *Čtvrté symfonie* v Mnichově / 214

- X. Alma (1901–1902) / 219**
Seznámení / 219
Vyznání / 222
Čas zasnub / 225
Svatba a svatební cesta / 228
Beethovenův pomník / 230
Bezprecedentní triumf *Třetí symfonie* v Krefeldu / 231
Alma, rozpolcená mezi láskou a vzpourou / 232
- XI. Vrcholné mistrovství. *Šestá symfonie* (1902–1905) / 235**
Alfred Roller a *Tristan a Isolda* / 236
Druhá symfonie v Basileji. Smlouva s vydavatelstvím C. F. Peters / 238
Amsterdam a Mengelberg. Nizozemsko objevuje *Třetí symfonii* / 242
Sdružení tvůrčích hudebních umělců ve Vídni (*Vereinigung der schaffender Tonkünstler in Wien*) / 245
Dokončení *Šestá symfonie* a *Písní o mrtvých dětech* / 247
Fidelio a první uvedení *Páté symfonie* / 248
Nadšení vídeňského publika pro *Třetí symfonii* / 251
Zlato Rýna s Rollerovými kulisami / 253
Písňový koncert uspořádaný Sdružením tvůrčích hudebních umělců / 254
Stále častější uvádění Mahlerových symfonií – v Evropě i v Americe / 255
- XII. Zlatý věk ve Vídni. Mezi *Sedmou* a *Osmou symfonií* (1905–1907) / 259**
Mahler očima Francouzů / 260
První léta manželství / 261
Bitva o *Salome* / 263
Konečně úspěch *Druhé symfonie* v Berlíně. Nezdar *Páté* ve Vídni / 265
„Všechno zlato z Mozartova orchestrálního dolu“ / 267
Mahler mezi jevištěm a orchestřištěm / 272
Salome ve Štýrském Hradci / 274
Mahlerovy pochybnosti / 275
První uvedení *Šestá symfonie* v Essenu / 277
Zrození *Osmé symfonie* v Maierniggu / 279
Mozartův festival v Salcburku / 281
Závany antisemitismu kolem Carusa / 282
„Tajný festival“ / 283
Mahlerovy symfonie na cestách / 285
Propadnutí *Šestá symfonie* ve Vídni / 288
Opakované útoky na ředitele Dvorní opery / 289
Odpověď kritikům: *Valkýra* a *Ifigenie v Aulidě* / 293
V čele hudební moderny / 295

XIII. Sbohem Vídni (1907) / 299

- Počátky nemilosti u knížete Montenuova / 299
- Ovzduší konce vlády / 301
- Nabídka z New Yorku / 307
- Vídeňské polemiky Mahlerových zastánců a odpůrců / 309
- Smrt starší dcery / 313
- Znepokojivé diagnózy / 313
- Felix Weingartner střídá Mahlera / 314
- Záležitosti běžného provozu / 315
- Poslední představení *Fidelia* / 318
- Na pobřeží Baltského moře / 318
- Druhá symfonie* na rozloučenou s Vídní / 321
- Zlatý věk vídeňské Opery / 324
- Následnictví / 325
- Na nástupišti Západního nádraží / 327

TŘETÍ ČÁST. NEW YORK (1908–1911)

XIV. Nový svět (leden–duben 1908) / 333

- Conried versus Hammerstein, Metropolitní versus Manhattanská opera / 334
- Seznámení s New Yorkem: *Tristan a Isolda* a *Don Giovanni* / 337
- Obtížné přizpůsobování. Nový ředitel / 341
- Americké dojmy / 343
- Významné milníky: *Valkýra*, *Siegfried* a především *Fidelio* / 344
- Nové vyhlídky pro sezonu 1908–1909 / 347

XV. *Píseň o zemi* (květen–říjen 1908) / 351

- Fenomenální úspěch v Praze / 352
- Spor o dirigování *Tristana a Isoldy* / 354
- Toblach: léto zasvěcené *Písni o zemi* / 355
- Sedmá symfonie* v Praze a v Mnichově / 357
- Mahlerův obdivovatel Felipe Pedrell / 363

XVI. V čele Newyorské filharmonie. *Devátá symfonie* (listopad 1908 – prosinec 1909) / 365

- Z Newyorského symfonického orchestru do orchestru filharmonického / 365
- Soupeření s Toscaninim v Metropolitní opeře / 368
- Poslední úspěchy v Metropolitní opeře: *Figarova svatba* a *Prodaná nevěsta* / 369
- V čele Newyorské filharmonie / 372

Busta od Rodina. *První symfonie* v Paříži / 373
Měsíc ve Vídni / 375
Staří a noví přátelé / 377
Rozjímání v Toblachu. *Devátá symfonie*, napsaná v „bláznivém spěchu“ / 378
Instrumentace *Písně o zemi. Třetí a Sedmá symfonie* ve Vídni / 381
Zdvojnásobení počtu koncertů Newyorské filharmonie / 385
Premiéra *První symfonie* v New Yorku. Navracené zdraví / 388

XVII. New York, Paříž, Řím (leden–květen 1910) / 391

Busoni, Rachmaninov, Debussy... / 393
Operní vsuvka: *Piková dáma* / 396
Obnovené šumění „zvětralého šampaňského“ / 397
Čas bilancování / 399
Druhá symfonie pod Mahlerovou taktovkou v Châteletu / 402

XVIII. Od manželské krize k mnichovské apoteóze

Desátá symfonie (květen–září 1910) / 407
Přípravy na *Osmou symfonii* / 407
Strašlivé odhalení / 411
Desátá symfonie. Rozhovor s Freudem / 414
Mahlerův životní triumf / 416

XIX. Sestřelen v rozletu (září 1910 – květen 1911) / 421

Podzim 1910 ve Vídni / 421
Návrat do New Yorku / 423
Poslední svátky / 427
Mahlerova díla dobývají Berlín a Paříž... tisku navzdory / 428
Newyorské koncerty v lednu a v únoru 1911 / 430
Koncerty ve Springfieldu a v Hartfordu, poslední mimo New York / 434
Zůstane Mahler v New Yorku? / 434
Poslední koncert / 436
V náručí smrti / 440
„Někde v oblačnu vznáší se opuštěný pták...“ / 445

Díla Gustava Mahlera / 447

Píseň žalobná (1880) / 447
Písně potulného tovaryše (1884–1885) / 450
První symfonie D dur (1885–1888) / 454
Písně z Chlapcova kouzelného rohu (1888–1901) / 458
Druhá symfonie c moll (1888–1894) / 463
Texty *Druhé symfonie* / 467

<i>Třetí symfonie d moll</i> (1895–1896) / 470
Texty <i>Třetí symfonie</i> / 474
<i>Čtvrtá symfonie G dur</i> (1899–1900) / 476
<i>Nebeský život</i> (Das himmlische Leben) / 479
<i>Pět Rückertových písní</i> (1901–1902) / 482
<i>Pátá symfonie cis moll</i> (1901–1902) / 485
<i>Pět Písní o mrtvých dětech</i> (1901–1904) / 489
<i>Šestá symfonie a moll</i> (1903–1904) / 492
<i>Sedmá symfonie e moll</i> (1904–1905) / 496
<i>Osmá symfonie Es dur</i> (1906) / 499
Texty <i>Osmé symfonie</i> (originály v latině a němčině) / 501
<i>Píseň o zemi</i> (1908) / 511
Texty <i>Písně o zemi</i> / 513
<i>Devátá symfonie D dur</i> (1908–1909) / 521
<i>Desátá symfonie Fis dur</i> (1910) / 524

<i>Poznámky</i> / 531
<i>Bibliografie</i> / 579
<i>Jmenný rejstřík</i> / 593